

Norge trenger en fordomsfri adopsjonsdebatt, som ikke handler om surrogati eller det biologiske prinsipp, men om oss adopterte.

Adopsjonens pris

ADOPSJON

Marilyn Førsvund, adoptert og leder av foreningen «Adopterte»

I Danmark foregår det en heftig offentlig debatt om adopsjon i TV, radio, aviser og ikke minst i sosiale medier. Debatten startet i september 2012 da en voksen adoptert kvinne skrev kronikken «Jeg er adoptert» i Dagbladet.

Etter at dansk TV 2 i november sendte dokumentaren «Adoptionens pris», om den fire år gamle jenta Masho som ble adoptert til Danmark fra Etiopia, har debatten nærmest eksplodert.

Forbud etter dokumentar

Dokumentaren førte til at organisasjonen DanAdopt fikk et midlertidig forbud mot å formidle adopsjoner fra Etiopia «Adoptionens pris» har også blitt vist i på norsk TV, men uten at det har resultert i en større offentlig debatt, da med unntak av enkelte meningsutvekslinger i sosiale medier.

Som adoptert og leder av foreningen «Adopterte» etterlyser jeg en åpen, fordomsfri og kunnskapsbasert offentlig debatt om temaet adopsjon.

Oimplanting av mennesker

I Danmark har flere uttalt seg kritisk til adopsjon, både innenlands- og utenlandsadopsjon.

De mest radikale uttalelsene har kommet fra en forfatter og historiker som selv er far til to adoptivbarn. Han mener at all adopsjon bør forbys, og stiller spørsmålet om hvordan vi kan tillate oss «å oimplante mennesker som om det var vanlige vekster».

Andre debattanter har uttalt seg mer nyansert, men har samtidig vært svært kritiske til hvordan adopsjonsvirksomheten har foregått.

Flere som er blitt adoptert fra Sør-Korea har blant annet fått oppgitt «hittebarn» i sine adopsjonspapirer, noe som ved senere undersøkelser har vist seg å være feil.

Andre har fått oppgitt å være foreldreløse, noe som i flere tilfeller også har vist seg å være feil. Når feilen er blitt oppdaget, og den adopterte etter mange år har tatt kontakt med sine biologiske foreldre har de kommet for seint. Da har foreldrene allerede gått bort.

Typisk norsk debatt

Tilsvarende opplysninger finnes både fra Latin-Amerika og Afrika, og det er liten grunn til å tro at praksisen med adopsjoner fra disse landene til Norge skulle være særlig annerledes enn i Danmark. Med bakgrunn i dette er det nærmest uforståelig at ikke dette temaet blir diskutert offentlig også i Norge.

I Norge har vi imidlertid helt andre debatter, der adopsjon blir trukket inn som en soleklar og lettvinnt løsning på andre samfunnsproblemer. Debatten om vi skal tillate eggdonasjon på lik linje med sæddonasjon, for og imot surrogati og andre bioteknologiske problemstillinger forekommer ofte hos oss.

Debattanter som av ulike årsaker gjerne er motstander av «å tukle med naturen» fremsetter da adopsjon som et naturlig alternativ, ofte med en begrunnelse om at «det er så mange barn som trenger foreldre og et godt hjem».

Avsporing

Debatten om egg-/sæddonasjon, surrogati og bioteknologi generelt er viktige debatter, men de må handle om disse temaene og ikke om adopsjon. En debatt om adopsjon må handle om adopsjon på sine egne premisser.

Et første steg på veien i en slik debatt bør etter min vurdering være å erkjenne at adopsjon handler om at foreldre har et høyst legitimt og forståelig ønske om et barn, ikke at barn trenger foreldre.

Mennesker vi også

På Kvinnedagen, åttende mars i år deltok jeg på en paneldebatt under tittelen «Er det en menneskerett å kjenne sitt biologiske opphav».

Flere av oss adopterte deltok aktivt i diskusjonen, noe som nok kom overraskende på arrangøren. Vi satt nok igjen med et inntrykk av at ingen hadde tenkt at vi adopterte var mennesker av kjøtt, blod og et intakt følelsesliv. «Det å være adoptert har gjort noe med oss».

Vårt biologiske opphav

Selv om langt fra alle adopterte har behov for å finne ut av sitt biologiske opphav, er det

vår soleklare rett at muligheten er der. Ikke bare skal den muligheten være der for oss adopterte, men også for våre etterkommere. En endring av

Adopsjonsloven som gjør dette mulig er for øvrig et krav fra oss nå når «Lov om adopsjon» skal gjennomgås i sin helhet og revideres.

En annen hyppig forekommende debatt i Norge, er debatten om «Det biologiske prinsipp».

I forslaget til ny barnelov foreslås det at det må bli lettere å tvangsadoptere bort barn der de biologiske foreldrene viser seg ikke å kunne ivareta «barnets beste». Mange hevder at ideen om biologi er blitt tilagt for stor betydning i Norge. Bakgrunnen for forslaget om en ønsket lovendring er alle de foreldrene som gis for mange sjanser til å beholde foreldreretten etter gjentatte tilfeller av fysisk, psykisk og seksuell mishandling

ADOPSJON: Handler om at foreldre har et høyst legitimt og forståelig ønske om et barn, ikke at barn trenger foreldre. ILLUSTRASJONSFOTO

fakta adopsjon

- Nærmere 30.000 norske kvinner adopterte bort barna sine i årene 1918–1979.
- Adopsjonene nådde en topp i 1946, men stabiliserte seg på cirka 800 adopsjoner årlig til ut på midten av 1960-tallet.
- Fra midten av 1970-tallet gikk antall utenlandsadopsjoner forbi antall norskadopsjoner. Etter 1980 har slike adopsjoner stort sett skjedd i forbindelse med barnevernssaker.
- Adopsjonsloven er ikke revidert siden 1986.
- Den nye utredningen skal være ferdig i august 2014.

og/eller andre former for grov omsorgssvikt overfor sine barn.

Christoffer-saken

Med «Christoffer-saken» og andre alvorlige mishandlingsaker som ferskt bakteppe er det ikke vanskelig å være enig i at det må gripes inn overfor alle former for mishandling av barn. Mishandling fra adoptivforeldre og/eller fosterforeldre er imidlertid ikke mindre alvorlig enn mishandling fra biologiske foreldre.

Det er et viktig rettsprinsipp at det er den som begår straffbare handlinger som må fjernes fra hjemmet, ikke offeret. Dette rettsprinsippet bør stå enda sterkere når barn er ofre.

Når vi mishandles

Flere adopterte som er blitt intervjuet i danske medier har fortalt at det har vært umulig å bli hørt når de ha søkt hjelp etter å ha blitt utsatt for ulike former for mishandling i adoptivhjemmet. Deres symptomer har automatisk blitt «kreditert bagasjen» de har fra sin første levetid.

Jeg tviler på at dette er så veldig annerledes i Norge. Selv har jeg ofte blitt presentert for

samme forklaringsmodell når adopterte har søkt psykologisk hjelp. Gjentar du en slik myte mange nok ganger uten å stille spørsmål ved den, blir den til slutt en sannhet.

Adopterter livserfaringer

Som leder for foreningen «Adopterte» etterlyser jeg en debatt om adopsjon fundamentert på solide forskningsbaserte kunnskaper.

Foreløpig har vi ikke disse kunnskapene, men dersom et planlagt forskningsprosjekt kommer i stand vil vi forhåpentlig ha betydelig mer kunnskap om temaet adopsjon og det å være adoptert i løpet av de nærmeste årene. Før vi har gode nok kunnskaper bør vi være varsomme med å foreta lovendringer vi ikke aner konsekvensene av.

På bakgrunn av dette må det komme en offentlig debatt om adopsjon i Norge på lik linje med den i Danmark. I en slik debatt bør vi voksne adopterte som gjennom mange år har skaffet oss et bearbeidet, avklart og til dels profesjonelt forhold til temaet adopsjon være toneangivende.